

UMESTO PREDGOVORA

Jedna od najvećih zajedničkih operacija jedinica Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i Crvene armije u drugom svetskom ratu — vodenih na jugoslovenskoj teritoriji — svakako je batinska operacija. Ona je to ne samo po svojim dimenzijama, obostranom učešću krupnih snaga i koncentraciji borbene tehnike, posebno artiljerije, na relativno skućenom prostoru, već i po svojim zamašnim operativno-strategijskim ciljevima i pozitivnim reperkusijama za konačno uništenje nemačkog fašizma.

Kod Batine je počeo proboj nove neprijateljske odbrambene linije na desnoj obali Dunava, a kod Budimpešte, operativno zaokruženje velike nemačke armijske grupacije, čime su stvoreni uslovi za novu ofanzivu sovjetskih snaga u Panonskoj niziji i jedinica Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije na jugoslovenskom ratištu. Po žestini borbe, karakteru dejstva, izuzetno teškim i složenim uslovima pod kojima se bitka vodila, po masovnom heroizmu i visokom borbenom moralu naših i sovjetskih boraca, po zagriženosti neprijateljskog otpora, na drugoj strani, ova operacija se, takođe, svrstava u red najtežih frontovskih operacija.

Dovodeći batinsku operaciju u uzajamnu, dijalektičku vezu sa zbivanjima na ostalim sektorima sovjetskog i jugoslovenskog fronta, autor je ukazao na postojanje tesnog sadejstva jedinica Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i njen doprinos uspešnom ishodu ove krupne frontovske operacije u Baranji i južnoj Mađarskoj.

Naša istoriografija još nije utvrdila pravo mesto i značaj ove operacije ni ulogu jedinica koje su u njoj učestvovala. Sovjetski istoričari, međutim, ovu zajedni-

ku operaciju najčešće tretiraju kao isključivo svoju i u sklopu budimpeštanske operacije, ne obazirući se na njenu povezanost sa dejstvima naših jedinica, ne pominjući čak ni one naše jedinice koje su u njoj neposredno učestvovala.

Autoru treba odati priznanje što je napravio prvi pokušaj jednog studioznog izučavanja i sagledavanja ove borbene akcije. Prihvativši se ovako teškog i ambicioznog poduhvata, autor je ozbiljno proučio svu postojeću i poznatu autentičnu graduu u našim, sovjetskim i neprijateljskim arhivama. Nakon toga, i na osnovu naučno-istorijske rekonstrukcije i faktografije, Nikola Božić je u svoje delo utkao epizodne događaje, doživljaje i sećanja preživelih boraca i učesnika ove bitke. Na taj način dobijamo jedno delo koje, uporedo sa hronološkim ređanjem istorijskih činjenica i dinamike boja, dočarava i svu dramatiku atmosfere i njenu kulminaciju u borbi za osvajanje mostobrana.

Iznoseći herojske podvige i nesebična žrtvovanja velikog broja naših i sovjetskih boraca, autor ih je otrgao od zaborava i ukazao na njihove svetle primere, na likove junaka sa Batine, koji su na svojim plećima izneli glavni teret bitke. Delo je time dobilo novi, naučno-popularni karakter i biće pristupačno najširoj čitalačkoj publici.

Uveren sam da će pojava ovog dela značajno doprijeti našoj historiografiji, a posebno će ono biti veoma korisno za vaspitanje mladih na svetlim tradicijama i delima heroja batinske bitke.

Beograd, 24. marta 1976.

Kosta NAĐ